

Szanowni Państwo,

W bieżącym roku przypada sześćdziesiąta rocznica pierwszego powojennego Kongresu Techników Polskich. Otrzymał się on na początku grudnia 1946 r. w Katowicach i poświęcony był realizacji narodowego planu gospodarczego, zwanego Planem Trzyletnim. Trzydniowe obrady toczyły się w sekcjach. Problemom energetyki, elektrotechniki i telekomunikacji poświęcona była Sekcja VIII zorganizowana przez SEP. Zwrócić można uwagę na fakt, że oprócz zagadnień technicznych związanych z problemami odbudowy i rozwoju przemysłu elektrotechnicznego, utrzymania maszyn i urządzeń wytwórczych, rozbudową i budową elektrowni i sieci za ważne i istotne uznano postulaty o charakterze organizacyjnym. We wnioskach z dyskusji w Sekcji VIII Kongresu znalazły się następujące postulaty SEP zgłoszone jako wnioski:

- „konieczne jest przyspieszenie zorganizowania i rozpoczęcia prac Państwowej Rady Energetycznej oraz Instytutów Energetycznego i Elektrotechnicznego,
- konieczne jest zorganizowanie stałego biura studiów i projektów, w którym grupa fachowców zajęłaby się opracowywaniem planu elektryfikacji Polski na okres dłuższy oraz utrzymywaniem tego planu w stanie aktualności, zarówno technicznej jak i gospodarczej (...).¹⁾

W końcowych wnioskach szczegółowych Sekcji VIII pierwszy wniosek brzmiał:

„Konieczne jest opracowanie ogólnego i długofalowego planu zaopatrzenia Polski w energię w różnych jej postaciach i utrzymanie tego planu w stałej aktualności zarówno technicznej, jak i gospodarczej. W szczególności konieczne jest zrealizowanie współpracy techniczno - gospodarczej elektrowni i gazowni.”

Przypomnieć można w tym miejscu, że postulat powołania Państwowej Rady Energetycznej zdaje się nawiązywać do rozwiązań przedwojennych, kiedy to istniał Polski Komitet Energetyczny (PKE), którego celem było między innymi badanie zasobów energetycznych w kraju i praca nad udoskonalaniem ich wykorzystania oraz inicjowanie, organizowanie prac naukowych i sprawozdawczych, a także zbieranie danych mających na celu ustalenie „inwentarza i bilansu energetycznego Państwa”. W skład PKE oprócz przewodniczącego i jego zastępców powołanych przez odpowiedniego ministra, wchodziło 12 przedstawicieli rządu oraz 12 przedstawicieli producentów i odbiorców energii, organizacji zawodowych, instytucji naukowych i związków samorządowych.

Po planie trzyletnim nastąpiły zmiany znacznie większe niż tylko podwojenie okresu planowania z trzech do sześciu lat, jako że następny narodowy plan gospodarczy to Plan 6-letni. Plany rozwoju energetyki były opiniowane poza Polską, o czym świadczyć może jeden z dokumentów, którego kserokopia znajduje się w archiwum niżej podpisanego.²⁾

Minęły lata, do przeszłości zaliczyliśmy okres gospodarki centralnie planowanej i sterowanej w stylu sowieckim. W zapale transformacji jednak chyba zapomnieliśmy o teoretycznym i praktycznym dorobku polskich uczonych i inżynierów w obszarze metodologii i praktyki prognozowania rozwoju energetyki, mimo że związane z nim były głośne, nie tylko wśród energetyków, nazwiska profesorów: Sokolnickiego, Obrąpalskiego, Nehrebeckiego, Kopecckiego, Mejry, Góry, Mareckiego czy inżynierów: Tartłowskiego, Kiżewskiego, Gołębiowskiego, Walloniego, Kuli, Bekkera, Szpotańskiego i wielu innych. Restrukturyzacja elektro- energetyki odbywała się i niestety jeszcze odbywa się bez wieloletnich, strategicznych planów dotyczących gospodarki

energetycznej i realizowanej, przez okres dłuższy niż jedna kadencja sejmowa, strategii energetycznej.

Za istotną wadę obecnej sytuacji uznać można także istnienie wielu ośrodków opiniotwórczych, często mających charakter nieformalnego klubu lobbystów, lansujących mocno zróżnicowane poglądy zarówno co do sposobów restrukturyzacji sektora, ale co gorsza, do struktury pozyskania i wykorzystania surowców - nośników energii, a więc paliw niezbędnych dla transportu i wykorzystania do produkcji energii elektrycznej i ciepła.

Cieszy natomiast niezmiennosc stanowiska w tej sprawie Stowarzyszenia Elektryków Polskich, które z uporem dopomina się od lat o powstanie niezależnego ośrodka energetycznych studiów strategicznych. W celu potwierdzenia powyższego można zacytować opinię SEP przekazaną kolejnemu rządowi RP.³⁾

„Konieczne staje się ponowne przeanalizowanie struktur rządowych zajmujących się elektroenergetyką. Za niezbędne uznać trzeba ograniczenie liczby ośrodków tworzących i realizujących politykę energetyczną państwa do trzech:

- Ośrodka Energetycznych Studiów Strategicznych, przygotowującego studia, analizy, symulacje mogące być przedmiotem zarówno oceny i decyzji Rządu i Parlamentu oraz organizacji pozarządowych:
- Prezesa URE;
- Ministra odpowiedzialnego za gospodarkę.

Wspomniany ośrodek musi być instytucją niezależną od przedsiębiorstw energetycznych. Jego rolę mógłby wypełniać któryś z instytutów naukowo-badawczych, na przykład Instytut Energetyki, po odpowiednim przygotowaniu organizacyjnym i kadrowym.”

Sposób realizacji programu dla elektroenergetyki z marca 2006 r., jaki mamy okazję obserwować ostatnio, nie budzi jednak nadziei na rzeczywiste uzdrowienie sytuacji i dokończenie procesu liberalizacji rynku energii elektrycznej, ciepła i gazu. Smutek ogarnia, jeśli uświadomić sobie liczbę wiceministrów zajmujących się energetyką po 1989 r. Byłoby to zresztą świetne pytanie w teleturniejach, a nagrodą mógłby być koń z rządem. Podobny smutek ogarnia, kiedy obserwuje się procesy tworzenia zasad handlu emisjami CO₂.

Jedynym „plusem dodatnim” wydaje się możliwość umieszczania powyższego postulatu w opiniach i uwagach przekazywanych przez SEP kolejnym rządowi.

Tomasz E. Kołakowski

---

¹⁾ Cyt. wg Przeglądu Elektrotechnicznego 1946, zeszyty 2 i 3

²⁾ Ministerstwo Elektrowni ZSRR, „Główny energoprojekt”, Wszechzwiązkowy Państwowy Instytut Projektowy „Ciepłoelektroprojekt”, „Orzeczenie oraz zalecenia do projektu planu rozwoju energetyki Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w latach 1956–1960”, Moskwa, maj 1955

³⁾ Opinia SEP do opracowania „Program realizacji polityki właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego”, styczeń 2003 (www.sep.com.pl).